

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

4. De pœnis Simoniacorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

est illud ipsum sibi procuranti, vel alteri, putari vel nepoti, cum fructibus vel eorum portione, cedat: aduersus quam speciem exstat Constitutio Pii IV. an. 1564. & duplex Pii V. prior an. 1568. altera sequenti anno edita, & ad eadem Tract. insignem scripsit Flaminus Parisius.

Realis est, quando pactio ex traque parte completa est, saltem inchoate, ut si collatio benefici facta sit, & pars pretii soluta.

§. IV.

De poenitentia Simoniacorum.

1. Mentalis Simonia non subiicitur poena Iuris.
2. Vi neque conventionalis, prater confidentiam.
3. 4. Pena Simoniaci in Ordine, cum conferentia, sum ordinatis.
5. Ea an extendantur ad eos, qui pro prima tonsura aliquid acceperint.
6. Pena Simoniaci in Religionis ingressu.
7. Collatio, constitutio, admissio ad beneficia gratias fieri debet.
8. Imo neque pro pastore aut prandio aliquid exigendum.
9. Nec valer statutum, ut aliquid exigatur in pium usum.
10. 11. Pena Simoniaci in beneficio, Excommunicatione, Inabilitas.
12. Simonia in confirmatione vel institutione annullis presentationem.
13. Casus, quibus quis non tenetur resignare beneficium simoniace obtinere.
14. Tenentur ad restitucionem & sunt infames.
15. Pena Simonia confidentialis.

Quod ad poenam attinet Simoniam, mentalis nullis poenam à Jure coegeretur, quia cogitationis poenam nemo in foro exteriori patitur, sed sufficit eam expiari per penitentiam coram Deo, & ult h. t.

Nec obstat, quod quidam dicant Capit. illud esse corruptum, cum & Glos antiquissima id dicat, & etiamnum habeatur ac legatur in editione Gregoriana correcta.

Non obstat quoque, quod usurarius mentalis teneatur ad restitucionem accepti, ex quo videti posse, idem dicendum de simoniaco

mentali: nam praterquam quod restitutio in Simonia solum debeatur ratione poenae, imposita ab Ecclesia Simoniacos inhabilitante, nec Ecclesia imponat istam poenam in Simonia mentali, nec ex parte utriusque, & dantis recipiuntis, fuerit animus simoniacus, & cruperit in actu externum, intra limites tamen Simoniae: dissimilat ratio est: quia in usura sit injuria proximo, nam lucrum illud quod dat, non est dare, si que dat quodammodo invitus: in Simonia autem mentali tantum sit injuria rei sacræ, non verò proximo, & idē cessat restitutio. Vide quæ de hoc arguento dicemus inf. ad Tit. De usuris. Covar. lib. 3. var. resol. c. i. n. 5. Gutierrez Can Quæst lib. 2 cap. 23.

2. Similiter quidquid sit de rigore Juris antiqui, quo videntur incurti poenæ Juris, adversus Simoniacos constitutæ, per Simoniam conventionalem, etiam neutra ex parte completata, Glos in c. Tuanos 34. V. culpabilis h. t. & alii, quos videre licet apud Garz. De benef. 8. p. c. 1. anum. 20. ramen verius est, nullam Simoniam conventionalem exceptam eam, quæ confidentia dicitur, ipso facto subiici ulla poenam Juris, saltem de stylo Curia Romanæ, ut tradunt Gutierr. z. l. 1. Can quæst c. 9. port. Navar. d. loco & Less. 2. Delire & lust. c. 35. Dubitat 27. Et probatur ex Extravag. Cum defensabile 2. h. t. ubi poena non statuuntur nisi in eos, qui conventione facta quomodolibet dando vel accipiendo Simoniam commiserint: nam inde constat, requiri actum compleatum, potissimum cum poenæ sint restringendæ.

Sola igitur Simonia realis, prater eam, quæ dicitur confidentia, inducit poenas Juris infofacto: & quidem solum in Beneficiis, Religionis ingressu & Ordine, ut docet Navar. d. c. 23. n. 114. Lessius d. loco.

3. Conferens itaque Ordinem simoniace est excommunicatus, d. Extravag. Cum defensabile; & suspensus à collatione cuiusvis Ordinis, etiam prima tonsuræ; item ab exceptione omnium numerum Pontificalium; eidemque interdictus est ingressus Ecclesiæ: & si contra hanc suspensionem vel interdictum quid fecerit, suspensus erit ab administratione Ecclesiæ & à perceptione omnium fructuum, à nullo, praterquam à summo Pont. absolvendus, prouerbi statuit Sixtus V. in Bulla edita in mala pro-

moventes & promoto: quam tamen plerisque in locis ignorati, & proinde non esse usu receptam putat Lessius.

4. Qui simoniace Ordinem aliquem suscepit, excommunicatus est ipso facto, & suspensus ab executione omium Ordinum, etiam ante suscepitorum, *juxta communorem intellectum d. Extravag. 2. h. t. Silvestri in Summa V. Simonis n. 7. Lessius d. loco Dubis. 24. n. 135* Quod si verò alius, te ignorant, pro tua ordinatione pecuniam dederit, ne quidem te fore suspensus ab ordine simoniace suscepito, quia id in Jure expressum non sit, tradit Lessi ibid post Navar. in *Manuale. 25. n. 68.* cum enim ipse nihil deliqueris, non est, cur cibi haec poena irogetur per somnam iniquitatem alterius.

Ceterum Pius V. Constitut. *incipit. Cum primùm*, quam refert Pial. *Praxis Episc. p. 2. c. 4. art. 7. n. 12.* suspensionem fecit temporariam, aliasque poenas addidit: *Quicumque, inquit, detestabile crimen Simoniace pravitatis commisisse convictus fuerit in consequendis Ordinibus, eo ipso sit ab illorum executione per decennium sine spe dispensationis suspensus, & per annum carceribus mancipetur.* Et addit deinceps eos, qui dignitates, beneficia aut officia Ecclesiastica simoniace adepti fuerint, praeter privationem, inabilitatem ad obtentam & obtainendam, si crimen ejusmodi plures commisisse convicti fuerint, etiam corporaliter puniendos: qui verò in Sacramentorum exhibitione simoniacum aliquid fecerint, cum maxima severitate coercendos. Insuper idem Pont. saluberrimum decretum Conc. Trid. *Sess. 24. c. 14. De reformat.* circa ingressus virtuosos in beneficia, *Constitut. incipit. Durum nimis prid. Kalend. Iulii 1570.* extendit & gravibus poenis locupleravit, quam refert Pial. *loc. n. 15.*

5. Sed cum dixerimus, Simoniacum in ordine esse excommunicatum ipso jure, queri hic posset, an ea poena extendatur etiam ad eos, qui pro prima tonsura vel pro litteris dimissoriis vel testimonialibus aut pro sigillo aliquid simoniace accipiunt. Ita existimant quidam, moti decreto Conc. Trid. *Sess. 21. c. 1 in fine.* sed ea extensio displicet Lessio, *d. Dubit. 24.* ea inter alias ratione, quod his nullo jure poena excommunicationis inflicta legatur; non videri autem inducetas à Conc. novas poenas, quia id clarius explicuit, sed solum tenoyatas, que olim ju-

re statuta fuerunt. Ut proinde verba illa, *pennula jure inflata ipso facto incurvant*, referenda tantum sunt ad eos, in quos jure statutum sunt, nempe ad conferentes vel accipientes Ordinem simoniace. Ubi adverte, Conc. aperte loqui de Simoniacae, que utrimque completa est, ut parat ex verbis, tam dantes quam accipientes; & ideò non incurrit excommunicationem, qui per conventionalem Simoniacum cooptet Ordinem, nisi res promissa soluta fuerit, ut docet Lessi, *d. Dubit. 24. n. 143.*

6. Quod ad Religionis ingressum attinet, tam dantes quam accipientes pro eo, aliquid temporale excommunicantur ipso facto, & Conventus seu Capitulum, si consenserit, suspensionem incurrit, *Extravag. 1. h. t.* que tamen non videtur usu recepta. Nec etiam haec pena locum habet in dote, que datur monasteriis feminatum. Imò consuetudo illa exigendz dotis, non quidem pro ingressu, sed pro aliunctis Monialis, passim permittitur, tanquam licita, maximè si monasterium sit tenuerit. Vide Navar. in *Manuale. 27. n. 106.* & *Tract. De reddit. Ecclesiast. q. 1. Monito ult.* Gutierte, *lib. 1. Can. quist. c. 32.* & Lessi *De lute & lust. lib. 2. c. 35. Dubi. 12.*

Insuper simoniace admisimus ad Religionem videtur inhabilis, absque dispensatione Ordinatio, ad manendum in monasterio, in quod sic receptus est, si conscientius fuerit: non quasi professio sit nulla, sed quia non acquirit jus prebendariae Regularis, ut nec jus vocis activa & passiva. Non tamen teneret egredi, donec per Superiorum compellatur.

7. Priusquam verò accedam ad poenas Simoniæ in beneficiis, revocandum hic in memoriam est, oportere beneficia conferriri gratis, id est, absque interventione alicuius pretio aut alterius rei, pretio a stimabilis, *juxta can. 1. 2. 3. 4. 5. 1. q. 1 cap. 1. 2. 3 ead. causa q. 3. can. Dilectissimi VIII. qu. 1. 10. 10. h. t. Decret. & in Extravag. communib. Conc. Trid. Sess. 24. cap. 1. 4. De reformat ubi vetera aliquid accipi ab electis, presentatis, institutis vel instituendis, confirmatis vel confirmandis, mittendis in possessionem alicuius Ecclesiæ vel beneficii, nisi ex antiqua consuetudine tale quid recipi solitum converti in usus pios consueverit, veluti in usum fabricæ, sacrificiæ, cæmeteriæ aut pauperum elemosynas, non etiam in commodum beneficiorum: prout fieret, si solveretur mensæ Capituli, aut in se.*

in reparationem bonorum ejus, quia tum reduntate & cederet in utilitatem singulorum iuxta declarationem Card. Alioquin censuratur simoniacum, & exigentes atque accipientes incurront penas simoniacorum: licet alias id, quod erogatur in sumptus ministrorum Dei, pium reputetur, can. Iudices vors. hoc ipsum. qu. 1. & Dei ministri inter pauperes uenerunt, l. Privilegia 17. Cod. De sacros. Eccl. Ubi tamen adverte, id, quod ita accipitur pios usus, non posse accipi tamquam rei spiritualis aut spirituali annexae pretium, nam cum aqua maneret deformitas & ratio simoniae.

8. Sed neque ex eadem causa pro pastu aliquid exigiri potest, non obstante quacumque consuetudine, etiam immemoriali, can. fin. 1. qu. 3.c. Non fatis 8 c. Cum in Ecclesiis 9. cap. Iacobus 44. habet tit. Imò Pius V. Constit. incip. Durum nimis edita anno 1570 prid. Kal lunii, quæ est declaratoria d. cap. 14. Concil. Trident. declaravit Episcopum, qui aliquid (etiam dulcioria tantum ut vocant) exigerit pro receptione aliquis Canonicum, vel pro admissione dignitatem, beneficium vel officium Ecclesiasticum, suspensum esse à Pontificalis officiis exerciti; Capitulum seu Collegium subiacere interdicto, privatas autem personas sententiam excommunicationis incurre; & eos, qui si aliquid acceperint, teneri ad restitutionem accepti. Quamquam ista Constitutio passim non servetur, imò ignoretur omnino.

9. Sed nec de cætero fieri statutum potest, ut aliquid solvatur in usum pium, prout censuit Sacra Congregatio super d.c. 14. Concil. Trid. Neque etiam hodie pro admissione ad beneficium licet in usum pium accipere id, quod autem accepi & verti solebat in proprium, ut ex Guiterrez Can. Quaest l. 1. c. 29. num 28. tradit Zyp. hoc rit. num 8. Ubi subjungit, Pium V. d. Constitutionem, ut novi Canonici primis annis tantum recipierent, quantum antiqui: Sacram tamen Congregat. judicasse, nec dictam constitutionem, nec d. cap. 14. Conac. contrariati consuerudini, quâ fructus primi anni distribui soleat inter antiquos Canonicos & recenter admissos post mortem relinqui tantumdem pro solutione debitorum & funeralium; licet eam impetrat Choppin. De sacra Polit. ibid. Ut. 8. num.

14. Addit ibid. Zyp. Conc. provinciale Mechliniense anno 1607. hujusmodi annos carentia sustulisse; id tamen ubique executionem non habuisse, eo quod quædam Capitula non immemorialem consuetudinem dumtaxat, sed & confirmationem habeant sanctæ Sedis: imò & fundationem contrariam, ut de fundatione Capituli S. Gudulæ Bruxellis attestatur idem Zyp. Cæterum immemorialem consuetudinem detrahendi medietatem ex fructibus primi anni Concil. Trident. non sustulit, modò applicatur piis locis, Riccius in Praxi Decis. 567. ex declar. Sacra Congregat.

10. Commitentes vero simoniam in beneficiis, utrinque consumptam seu completam per dationem rei temporalis, & spiritualis, saltem inchoatam, ut si collatio beneficii sit facta, & pars pretii soluta, sunt in primis excommunicati, non nisi a summo Pontifice absolvendi, præterquam in articulo mortis, Extravag. Cum detestabile 2. hoc rit. & provisio de beneficio facta est ipso jure nulla, can. Ea qua, nū alius 1. qu. 3. c. Cum Clerici in V. spolietia, & ibid. Abbas sup de partis d. Extravag. Cum detestabile: licet ab aliis procurata fuerit, proviso sive sciente, & non contradicente, c. Sicut tuus 13. sive etiam ignorantie, prout tradit Garzias cum aliis quos citat, De beneficiis p. 8. c 1. num. 4. 5. & 6. & pater ex d. Extravag. Cum detestabile, c. Ex insinuatione 26. c Nobis, ibi, ponitus reprobanda nam dictio, penitus, significat nullitatem ipso jure, Garzias d. loco num 5.

11. Firme inhabilis ad beneficium simoniæ obrentum, ita ut pro illa vice non possit illud ei conferri absque dispensatione; idque in pœnam eorum, qui promotionem simoniacam procurarunt: d.c. Nobis, d. cap. Sicut tuus hoc rit. &c. penult. sup. deele. Nam cum ibi dicatur, quod cassatæ electione Prælati propter simoniæ, eo ignorantie commissam, non possit Episcopus cum eo pro ea vice dispensare, secus si beneficium sit simplex; sequitur, eum esse inhabilem ad illud idem beneficium, cum nemo iadegat dispensatione; id est relaxatione Juris, nisi qui Jure impeditur. Imò juxta Bullam quandam Pii V. redditur inhabilis ad omnia alia beneficia, in posterum consequenda. Dico, in posterum; nam Simonia, nisi sit confidentialis, non privat aliquem beneficiis

sicis autem obtentis. Sed nec dicta Pii V. Constitutio usum recepta est quoad illam ponam, ut testatur Suarez De Simonia c. 51. n. 11. & Garz. d. p. 8. c. 1. n. 72. Nec in Jure est expressa talis inhabilitas, ne quidem in Simonia reali, ut latius deduxi in Tract de beneficio Tit. de modis, quibus beneficiis conferri debent. Sicut neque in Jure expressum est, quod talis simoniacus sit irregulare: quo tamen expressio sequetur indubie, etiam inhabibile esse ad alia beneficia obtinenda in posterum, cum effectus irregularitatis praecipuus sit reddere inhabilem ad futura.

Quod si vero ab aliis, ignorantia inculpat laborantibus, commissa fuerit Simonia, proviso etiam ignorantia, vel ab ipso quoque beneficiario per ignorantiam, non videtur effici inhabilis ad illud idem beneficium obtinendum, cum nulla sub sit culpa, ob quam ea inhabilitas induci debeat: & proinde poterit ei conferri beneficium, absque dispensatione, facta tamen prius utroque calo illius resignatione, quia prior collatio fuit irrita, quippe per contractum irritum.

Sic quoque provisio de beneficio ipso jure nulla est, quando Simonia commissa est cum uno ex electoribus, presentatoribus vel collaboribus, licet eorum major pars ab ille Simonia labore provisum elegit, presentari, vel ei beneficium contulerit: si utique elegant, presentant, vel conferant, ut universi seu jure Collegii, ut patet ex d. c. Nobis & ibi notat Abbas hoc est, tunc enim omnium una est electio, presentation: vel collatio; ideoque simonia cum uno commissari vitiat omnino electionem, presentationem, vel collationem, secus quando ut singuli, quia tunc tot sunt presentationes vel collationes, quot patroni vel collatores, quandoquidem singuli per se presentent vel conferant, ideoque una non vit at aliam in praedium presentanti seu collatarum, qui conficius non fuit Simonia: nec utile per inutile vitiarur, c. Vista 37. De R. I. m. 6.

12. Sed quid si electus vel presentatus legitimè, committat deinde Simoniam pro confirmatione vel institutione obtainenda, an etiam electio vel presentatio irritabitur? Ita exigitur Garz. d. p. 8. cap. 1. n. 14. sed contra & verius Less. d. loco, vitiati solam confirmationem vel institutionem, in qua sola vitium commissum

est: idque insinuatur in e. Si confirmationem de sicut in b. Nec enim si posterior actus sit iuritus, etiam prior censor irritus debet; licet e diverso, commissa Simonia in electione aut presentatione, ipsa quoque confirmatio vel institutione sit irrita, quandoquidem procedat ex supposita validitate electionis aut presentationis.

13. Sunt tamen aliqui casus quibus quis non tenetur beneficium resignare, etiam si dato precio illud consecutus sit. Primus est, si adversarius ipsius occulit per fraudem & in dispendium eligend: aut promovendi pecuniam dederit, eo fine scilicet, ut collatio evidens facta esset invalida, ipseque inhabilis, d. c. Nobis 27. & d. c. Sicutius 33 hoc est. Secundus, si veritus ne pecunia ab alio quo debet pro beneficio sibi impetrando, expresse contradicit, d. c. Sicutius Less. d. loco n. 143. Ubi moverit hoc dubium, an, si post obtentum beneficium consentias solvendo pecuniam ab alio promissam, aut refudendo expositam, tenearis beneficium resignare? Distinguendum; nam si non consentias, in pactum alienus, ratificando contra teum seu promissionem simoniaci amici, sed ex amicitia tantum solvas, quod promisisti, aut refundas, quod expoluit, sed damnum tua causa patiatur, non tenebis resignare. Navat Conf. 10. n. 5. b. iii. Si vero contentias, approbando factum illius, licet quidam teneant, te non teneant ad resigandum beneficium, eo quod ratificatio post legitimam collationem & jus acquisitum non pollit eam inficere, nihilominus contrarium colligunt. D. d. c. Sicutius saltem mereti privationem beneficij tradit Lessius d. loco n. 144. Terrium easum addent quidam si Pontifex ad Poorificatum simoniaci pertigisset, de quo vide Lessi ibid.

& quum quoque videatur, ac praxi consonum, quod tradi Rebuff in Praxi benef. Tit. Quot modis benef. acquir. n. 22. non videri simoniacos illos, qui coacti solvunt sportulas pro collaboribus, presentatoribus &c. cum resistere non valeant, & modò voluntariè non dent, Quod etiam dici non potest de solventibus aliquid Capitulo, in admissione ad possessionem solvi consuetum, quia sit quædam redempcio vexationis, ut ex Lessio tradit Garz. d. loco num. 43, quem plenius vide.

14. Deinde teneantur Simoniaci ad restituacionem

pem pretii simoniæ accepti; suntque infames,
can. fin. q. 3. *Glos. in c. 1. De testibus in 6. in V. m-*
diatores, infamia scilicet Juris, can. Sanè xv. q. 3.
non tamen ipso facto, sed per sententiam Judi-
cis, dummodo in ipsa sententia fuerit apposita
hac posta, ut ex Abbatie tradit *Garz d. loco n. 6.*

15. Si queratur, quæ sint pœnæ, quas Simo-
niæ inducit confidentialis. Diceendum, primò
infere excommunicationem utriusque parti; à
qua solus Pont. absolvere possit, præterquam
in mortis articulo. Secundò, privationem bene-
ficii, in quo commissa est Simonia, & reliquo-
rum omnium. Tertiò, inhabilitatem ad idem
beneficium, & ad cætera quæcumque; suntque
hujusmodi beneficia, collata & accepta in con-
fideniam, reservata Sedi Apostolica. *Navar.*
in Manuscrip. c. 23. n. 10. Lell. d. cap. 15. Dubit. 26.
Ubi subiungit, privationem omnium benefi-
ciorum & inhabilitatem ad omnia, incurrit tri-
bus casibus, primò, in Simonia confidentialiæ; se-
condò, in electione simoniaca Papæ, Conc. La-
teran. *sub iulio II. Sess. 5. tertio*, quando exami-
natores occasione examinis aliquid accipiunt,
juxta decretum Conc. Trid. *Sess. 24. cap. 18.* Ad-
dens, in his tribus casibus usu videti receptum,
ut non teneatur quis beneficia sua dimittere an-
te sententiam.

Quibus autem modis probari possit Simo-
niæ confidentialis, tradit Flamin. *Paris. Tract. de*
Confidentiis q. 64. ubi docet, probari etiam so-
lis presumptiōibus. Et quamquam Gutier-
rez *Can. q. lib. 2. c. 13. n. 78.* velit Bullas de confi-
dentiis nihil prohibere, quod non antè prohibi-
tum fuerit, & solum disponere contra confi-
dentiæ beneficialem illicitam, quæ sit preio,
pacto, modo, conditione ratitè vel expressè in-
terveniente: tamen si verè examineatur integræ
Constitutiones, inquit *Zyp h. tit. sup. n. 5.* non
nihil novi juris inducere nemo non animad-
verteret.

Illud denique hic subiiciendum est, quod
licet Concilium Tridentinum vetet pro admi-
nistrazione rerum spiritualium apponi pacta &
conditiones mercedum, non inovoaverit tamen
iusantrum, quo licet eleemosynæ vel susten-
tationis causa consuetum aliquid dati vel acci-
pi. *Zyp. h. t. n. 10.* ex Gutierrez, quem citat. Ubi
subiungit, in officiis secularibus non verti
Simoniæ: in Brabantia tamen, datâ vel et-

iam mutua: à pecunia, conferti officia non pos-
se juxta tabulas legum Brab. Joannis Ducis, ac
juramentum sublequentium Principum, quod
an ministri, inquit, lati observent, ipsi viderint.

TITULUS IV.

Ne Prælati vices suas vel
Ecclesiæ sub annuo
censu conce-
dant.

1. *Ratio hujus prohibitionis.*
2. *Fructus beneficiorum alteri sub annua pensione*
cedi possunt.

Post generalem tractatum de Simonia se-
quuntur duo speciales casus, qui simoniaci
habentur. Estque hic Tit. pars quædam Tit. su-
perioris, ut constat quoque ex compilatione fa-
cta ab Alexandro III. in Conc. Lateranensi, in
qua sic legitur: *De Simonia, & ne merces pro Ec-*
clesie consecratione recipiatur, vel pro monachatio-
ne, vel pro Sacramento Ecclesie, vel pro licentia do-
cendi neve Prælati vices suas ad causas terminan-
das vel regimen Ecclesiæ sub anno preio com-
mittunt. Potestas enim iurisdictionis Ecclesie
refertur etiam inter spiritualia, quæ sunt mate-
ria Simonia; ac proinde non licet Archiepisco-
pis, Episcopis, Decanis, Archidiaconis, aliisque
Ecclesiæ Prælati, vices suas, id est, iurisdic-
tionem vel Ecclesiæ alteri sub anno censu,
sive annua pensione cedere.

1. *Tum quia hæc Simoniæ species est, c. 2. &*
3. h. t. tum quia gratis judicare debent, can. N. n
sanè xiv. quæst. 5. ac gratis beneficia Ecclesiastici
conferre, & Non satis sup De simonia. Qui vero
dederit pecuniam, ut spiritualem jurisdictionem
exerceat, officio suo privandus est, & si confe-
rens amplius conferre non potest, ac Canonice
puniri debet, d. c. 1.
2. *Fructus tamen Ecclesiæ seu beneficio-*
rum sub annuo censu concedi & locari possunt,
cap. 3. & ult. h. t. cum obventiones ejusmodi
Mmm nullam